

A.
**Úvod - Základné
východiská
procesu tvorby
a obsahu PHRSR**

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

Spracovateľ

Názov	Prešovský samosprávny kraj
Sídlo	Námestie mieru 5043/2, 080 01 Prešov
IČO	37870475
DIČ	2021626332
Web	po-kraj.sk
Predseda	PaedDr. Milan Majerský, PhD.
Zodpovedný riešiteľ	PaedDr. Martina Slivková, PhD., MBA

Zoznam kľúčových riešiteľov zo strany spracovateľa

Gestor spracovania:

PaedDr. Martina Slivková, PhD., MBA
Vedúca Odboru strategického rozvoja úradu PSK

Hlavný koordinátor:

RNDr. Bibiána Matľák, PhD.
Oddelenie Inštitút rozvoja

Odborní garanti Prešovskej univerzity v Prešove (externí experti):

prof. Mgr. Kamil Kardis, PhD.
Mgr. Miloslav Michalko, PhD.
prof. Ing. Peter Adamišin, PhD.

Hlavní spracovatelia PHRSR z Odboru strategického rozvoja Úradu PSK

Časť dokumentu	Meno riešiteľa
Úvod (A)	Mgr. Lenka Smetanková Mgr. Mário Popper Mgr. Nora Fabianová
Analytická časť (B)	RNDr. Bibiána Matľák, PhD. Mgr. Kristián Rychvalský Mgr. Jakub Kovář Mgr. Mário Popper Mgr. Nora Fabianová Ing. Mgr. Barbara Baloghová, PhD. Ing. Stanislav Sendek, Ph.D. RNDr. Tadeáš Gavala, PhD. PhDr. Kristián Michel, MBA PhDr. ThDr. Marián Bednár, PhD. Mgr. Tünde Dzurov Vargová, PhD. Mgr. Lenka Smetanková Ing. Marianna Jenčíková Mgr. Mário Stehlík Ing. Mária Barvirčáková Mgr. Matúš Kipikaša Mgr. Natália Balaníková Mgr. Janette Dugasová Ing. Ingrid Hrindová

	Mgr. Adela Majerčinová
Strategicko-programová (C-D)	RNDr. Bibiána Matľák, PhD. Mgr. Lenka Smetanková Ing. Marianna Jenčíková PhDr. ThDr. Marián Bednár, PhD. RNDr. Tadeáš Gavala, PhD. Mgr. Janette Dugasová Mgr. Natália Balaníková Mgr. Adela Majerčinová Mgr. Dominik Lejko Ing. Mária Barvirčáková Mgr. Matúš Kipikaša Mgr. Kristián Rychvalský Mgr. Jakub Kovář Mgr. Mário Popper Mgr. Nora Fabianová Ing. Mgr. Barbara Baloghová, PhD. Ing. Stanislav Sendek, Ph.D Mgr. Martina Tomková Mgr. Juraj Marchevský
Realizačno-finančná (E-I) časť	RNDr. Bibiána Matľák, PhD. Mgr. Lenka Smetanková

PodĎakovanie

Autori ďakujú kolegom z ostatných odborov Úradu PSK, predstaviteľom štátnej, regionálnej a miestnej samosprávy, socio-ekonomickým partnerom z územia, ktorí k tvorbe dokumentu prispeli svojimi odbornými vstupmi a pripomienkami.

V Prešove
2022

Dokument bol podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Harmonogram spracovania

Všetky časti dokumentu PHRSR PSK na roky 2021-2030 boli spracované v logickej nadväznosti a postupnosti. Tvorba dokumentu začala spracovaním analytickej časti, ktorá bola následne pripomienkovaná odbornou ale aj laickou verejnosťou a socio-ekonomickými partnermi. Pomocou dotazníkových prieskumov a na stretnutiach pracovných skupín, sa tak k príprave tejto časti dotknutá verejnosť mohla vyjadriť, pričom spracovatelia dokumentu sa pokúsili zapracovať čo najviac poskytnutých (relevantných) pripomienok. Výsledky podrobných analýz tematických oblastí, SWOT analýz či stromy problémov a cieľov, ktoré boli vytvorené v rámci tejto fázy, následne poslúžili ako vstupy k príprave strategicko-programovej časti dokumentu. Aj do prípravy tejto časti dokumentu bola zapojená verejnosť, ktorej sa v úzkej súčinnosti so spracovateľmi dokumentu podarilo v rámci tejto fázy stanoviť hlavný cieľ, priority, strategické a špecifické ciele kraja, pre programové obdobie 2021-2027. Práve stanovenie priorít a cieľov v rámci tejto časti dokumentu bolo základom pre tvorbu integrovaných projektových balíkov (IPB), ktoré poslúžia ako opatrenia k ich dosiahnutiu. Podrobnejšie rozpracovanie IPB sa premietlo vo realizačno-finančnej časti dokumentu. Finálna verzia dokumentu bola schválená zastupiteľstvom PSK.

Tabuľka 1: Harmonogram spracovania PHRSR PSK 2021-20230

Rok	2021					2022										
Mesiac	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
Tvorba analytickej časti dokumentu	x	x	x	x	x	x										
Zapracovanie pripomienok k analytickej časti							x	x	x							
Tvorba strategicko-programovej časti dokumentu										x	x	x	x			
Tvorba realizačno-finančnej časti dokumentu													x	x		
Zapracovanie pripomienok k strategicko-programovej a realizačno-finančnej časti dokumentu														x	x	

Zdroj: vlastné spracovanie, 2021

Použité skratky

CuRI – Catching-up Regions Initiative – zaostávajúce regióny

ES – Európske spoločenstvo

EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy

EÚ – Európska únia

IPB – Integrovaný projektový balík

IÚI – Integrovaná územná investícia

IÚS – Integrovaná územná stratégia

MAS – Miestna akčná skupina

NRO – Najmenej rozvinuté okresy

OSN – Organizácia spojených národov

PHRSR – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja

PSK – Prešovský samosprávny kraj

RISK – Regionálny informačný systém kooperácie

SEA – Strategické environmentálne hodnotenie

SO – Sprostredkovateľský orgán

SPR – Strategicko-plánovací región

SR – Slovenská republika

UMR – Udržateľný mestský rozvoj

ÚPD – Územnoplánovacia dokumentácia

Ú PSK – Úrad Prešovského samosprávneho kraja

VÚC – Vyšší územný celok

ŽoNFP – Žiadosť o nenávratný finančný príspevok

Obsah

A.	ÚVOD – Základné východiská procesu tvorby a obsahu	7
A.1	Základné pojmy	15
A.2	Inštitucionálne východiská	18
A.3	Obsahové východiská	19
A.4	Systém strategického plánovania a manažovania územia Prešovského kraja v programovom období 2021 – 2030.....	21
A.5	Zoznam použitej literatúry	24
A.6	Zoznam tabuliek	24
A.7	Zoznam obrázkov	24

A. ÚVOD – Základné východiská procesu tvorby a obsahu

Prešovský samosprávny kraj ako jedna z ôsmich najvyšších samosprávnych jednotiek Slovenska má významné poslanie, ku ktorému smeruje celý jeho výkon samosprávy, a síce stará sa o všestranný rozvoj svojho územia a potreby svojich obyvateľov.

Tento záväzok plní pomocou procesov zberu aktuálnych dát o svojom území, mapovaní potrieb a pomocou procesov plánovania a rozumného rozhodovania tak, aby zároveň reflektoval mnohé vonkajšie faktory ovplyvňujúce rozvoj kraja.

Plánovanie je základným predpokladom pre systematický a efektívny rast kvality života obyvateľov kraja a plánovacie dokumenty základným nástrojom pre dosahovanie plánovaného a želateľného stavu.

Prešovský samosprávny kraj preto zabezpečuje tvorbu vlastných základných a východiskových dokumentov a ich plnenie:

- Územnoplánovacia dokumentácia (ÚPD)
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja (PHRSR)

Vzhľadom na komplexnosť a previazanosť jednotlivých oblastí rozvoja je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja integrovaným a integrujúcim strednodobým strategickým SMART dokumentom, ktorý:

- je v súlade s územno-plánovacou dokumentáciou VÚC,
- zahŕňa existujúce rozvojové sektorové stratégie VÚC a vytvára tak systém integrovaného územného manažmentu, efektívnych štruktúr verejnej správy a služieb verejnosti,
- spája verejné politiky na úrovni regiónu tak, aby prepojí rozvoj kvality života obyvateľov, podnikateľského prostredia a prístupu občanov k rozhodovaniu a to najmä inovatívnymi spôsobmi,
- efektívne, aktívne a vecne prepája aktérov regionálneho rozvoja v procese definovania potrieb, priorít, cieľov, stratégií rozvoja VÚC, ale aj implementácie, riadenia a monitorovania.

Najdôležitejším aspektom PHRSR je skutočnosť, že je postavený na vecnom prístupe k riešeniu výziev a problémov rozvoja územia Prešovského kraja založenom na ich poznaní, objektívnom zhodnotení a hľadaní najefektívnejších a najúčinnnejších riešení s využitím najnovších poznatkov, techník a technológií.

Výsledkom a napokon aj cieľom procesu tvorby PHRSR nie je vypracovanie zoznamu investícií z verejných zdrojov, ale predovšetkým definovanie stratégie obsahujúcej integrovaný a integrujúci súbor formálnych a neformálnych nástrojov (riadiacich, organizačných, inštitucionálnych, finančných, investičných), ktorých nositeľmi sú rôzni aktéri rozvoja kraja.

PHRSR musí spĺňať základné atribúty, ktoré sú predpokladom pre jeho serióznosť a záväznosť:

- Je v súlade so zákonom č.539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a spĺňa požiadavky na tvorbu základných dokumentov.
- Je kľúčovým nástrojom pre implementáciu a územnú koordináciu napĺňania cieľov:
- Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR,
- Národného investičného plánu SR.
- Je východiskom pre rozpočtovanie VÚC a následný monitoring.

- Je východiskovým programovacím dokumentom pre implementáciu EŠIF na regionálnej / subregionálnej úrovni pre aktuálne programovacie obdobie.

Pre programové obdobie 2021 -2027 bol vytvorený koncept Integrovaných územných stratégií (IÚS), ktoré sú kompaktnou súčasťou PHRSR, t.j. tvoria jej logickú a integrálnu časť (viď Kapitola D3, D4).

Tento koncept umožní PSK jednoduchší prístup k financovaniu kľúčových územných rozvojových potrieb v rámci implementácie fondov EÚ. Hlavným účelom integrovaného územného rozvoja je totiž zabezpečenie realizácie investícií v rámci viacerých špecifických cieľov Programu Slovensko tak, aby bola podporená komplementárnosť aktivít integrovanej investície a boli finančne podporené v rámci integrovaných, nie dopytovo-orientovaných výziev.

Prostredníctvom demokratického a participatívneho územného dialógu predstavuje tento koncept základný prvok pre odklon od implementačného mechanizmu zameraného na dopytovo orientované výzvy k rozhodovaniu o využití finančných zdrojov na úrovni regiónov. Uvedené PSK dosiahne vytvorením kooperujúcich sietí, partnerstiev a prepojením aktivít aktérov verejného, ale aj občianskeho a súkromného sektora pri dosahovaní multiplikačného efektu jednotlivých investícií v území.

Ďalším konceptom uplatneným v procese tvorby PHRSR je koncept SMART, ktorý je postavený primárne na využívaní dát, informácií a vedomostí pre rozumné rozhodovanie, t.j. stanovenie priorít rozvoja kraja a výbere najoptimálnejších a najefektívnejších nástrojov.

SMART koncept je taktiež integrujúcim prvkom v procese tvorby PHRSR, keďže zabezpečuje prepojenie:

- jednotlivých politík PSK a jeho sociálno-ekonomických partnerov,
- inovatívnych prístupov na riešenie problémov definovaných v analytickej časti dokumentu,
- opatrení na lepšie spravovanie územia kraja a uspokojenie potrieb všetkých obyvateľov, podnikateľov a iných subjektov naprieč vekovými a sociálnymi skupinami.

Pri tvorbe PHRSR PSK boli zohľadňované v jednotlivých etapách SMART princípy, ktoré sú nevyhnutné pre moderné a efektívne riadenie regiónov:

- komplexný, odborný a participatívny prístup v strategickom plánovaní,
- efektívna komunikácia, partnerstvo a spolupráca kľúčových zainteresovaných a dotknutých subjektov a skupín aktérov na implementácii jednotlivých opatrení a aktivít, pričom jadro tvorí partnerstvo verejného sektora, akademického sektora a podnikateľského sektora,
- zavedenie inovácií v procese strategického plánovania, tvorbe dokumentu a pri navrhovaní nástrojov na implementáciu.

PHRSR je postavený na SMART princípoch a pilieroch, ktoré tento rozvojový dokument rámčujú :

A) Cieľové oblasti SMART konceptu definované prostredníctvom priorít:

- Priorita 1 PHRSR PSK Inovatívna a konkurencieschopná regionálna ekonomika
= SMART ekonomika - udržateľné, efektívne a konkurencieschopné zhodnocovanie zdrojov

- Priorita 2 PHRSR PSK Kvalitnejšie životné podmienky obyvateľov kraja

= SMART komunita - rozvíjajúca sa, učiaca sa, zdravé a aktívne spoločenstvo obyvateľov, podnikateľov, návštevníkov vrátane SMART spravovania/riadenia (governance)

- Priorita 3 PHRSR PSK Rozvinutá infraštruktúra a energetika v priaznivom životnom prostredí
= SMART prostredie - ochrana a udržateľné využívanie zdrojov

B) Oblasť nástrojov SMART konceptu

- Priorita 4 Strategické riadenie územia a územne vyvážený rozvoj ako nástroj na implementáciu cieľových oblastí v rámci priorit 1-3
= spravovanie, legislatíva, aktéri a participácia, inovácie, koordinácia, plánovanie, investície/rozpočet.

Časti PHRSR PSK a ich obsah

PHRSR PSK je vypracovaný v súlade s „Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného SMART (inteligentného, rozumného) rozvoja (2022)“, ktorá bola schválená generálnym riaditeľom sekcie regionálneho rozvoja Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a rešpektuje odporúčanú schému obsahu PHRSR.

A) Úvod vysvetľuje základné, inštitucionálne a obsahové východiská procesu tvorby dokumentu, legislatívny rámec, ktorý upravuje metodicu tvorby PHRSR PSK a jeho vzťah s inými strategickými dokumentmi, vysvetľuje ciele a obsah dokumentu, definuje územie, ktoré dokument rieši, vymenováva východiskové strategické dokumenty pri tvorbe PHRSR a popisuje proces tvorby PHRSR PSK s partnermi v kraji.

B) Analytické východiská, resp. analytická časť popisuje objektivizovaný cielený výber údajov relevantných pre tvorbu, posúdenie a rozhodovanie o stratégii rozvoja v PHRSR, aktuálny stav a prognózy vývoja v Prešovskom kraji, identifikuje vnútorné potenciály, výzvy, limity a problémy, a to prostredníctvom SWOT analýz, stromov problémov a stromov riešení.

C-D) Rozvojová stratégia definuje víziu a hlavný cieľ, štruktúru priorit a ich väzby, systém strategických a špecifických cieľov a ich indikátorov vrátane ich zdôvodnenia a popisu. Kapitola D obsahuje výpočet nástrojov na implementáciu stratégie, t.j. opatrenia a aktivity, rozdelenie úloh, činností a zodpovedností vrátane ich naviazanosti na možné financovanie z externých zdrojov. Zároveň sumarizuje zoznam a význam socio-ekonomických partnerov v procese spracovania dokumentu i jeho implementácie a špecifikuje dopad implementácie PHRSR na rozvoj jednotlivých strategicko-plánovacích regiónov.

E) Časť E uvádza integrované územné investície (IÚI) a integrované projektové balíky (IPB), ktoré tvoria integrovanú územnú stratégiu (IÚS) a ktoré sú zahrnuté medzi opatreniami a aktivitami PHRSR. V závere je opísaný proces implementácie IÚS pre programové obdobie 2021 – 2027.

V závere dokumentu PHRSR je vypracovaný F) Plán využitia/aktivizácie zdrojov vrátane finančného plánu, G) Identifikácia a zhodnotenie rizík a opatrenia na ich zníženie, H) Riadenie implementácie a odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR.

Po schválení PHRSR PSK a IÚS bude na ročnej báze spracovaný a schválený operatívny akčný plán, ktorý bude obsahovať plán realizácie projektov v danom roku aj s definovaným možným finančným krytím.

Proces a spôsob spracovania PHRSR PSK a IÚS

PHRSR PSK 2021 - 2030 je spracovaný internými kapacitami Úradu PSK v rámci projektu z Operačného programu Efektívna verejná správa.

9/2020

- Úvodné informačné stretnutia predstaviteľov PSK a zamestnancov Úradu PSK s primátormi miest, starostami obcí a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, uskutočnené v jednotlivých regiónoch Prešovského kraja za účelom prvotnej výmeny informácií ohľadom postupov pri príprave programového obdobia 2021-2027:
 - 8. 9. 2020 – Humenné
 - 9. 9. 2020 – Poprad
 - 11. 9. 2020 – Prešov
- Kreovanie Rady partnerstva PSK, Kooperačných rád SPR a Kooperačných rád UMR
- Priebežné stretnutia medzi PSK a aktérmi rozvoja v území (mestá UMR, MAS, starostovia a primátori, zástupcovia rôznych inštitúcií a organizácií a pod.)

17.9.2020

- Stretnutie SPR Šariš a Horný Zemplín týkajúce sa kreovania Koordinačnej/ Kooperačnej rady SPR Šariš a SPR Horný Zemplín

18.9.2020

- Stretnutie SPR Spiš týkajúce sa kreovania Koordinačnej/ Kooperačnej rady SPR Spiš.

19.11.2020

- zasadnutie Kooperačných rád SPR Horný Zemplín, Šariš, Spiš

26.11.2020

- 1.zasadnutie Rady Partnerstva
(Schválenie Štatútu Rady partnerstva PSK a Rokovacieho poriadku Rady partnerstva PSK, IÚS PSK na roky 2021 – 2027, Schválenie Štatútu Kooperačnej rady SPR Spiš, Štatútu Kooperačnej rady SPR Šariš, Štatútu Kooperačnej rady SPR Horný Zemplín, Schválenie Rokovacieho poriadku Kooperačnej rady SPR Spiš, Rokovacieho poriadku Kooperačnej rady SPR Šariš, Rokovacieho poriadku Kooperačnej rady SPR Horný Zemplín, Schválenie návrhu tematických pracovných skupín pre tvorbu Integrovanej územnej stratégie PSK na roky 2021 – 2027, Oboznámenie s navrhovanou štruktúrou priorít a cieľov IUS PSK na roky 2021 – 2027)

08.12.2020

- 2.zasadnutie Kooperačných rád SPR Horný Zemplín, Šariš, Spiš

16.12.2020

- 2.zasadnutie Rady Partnerstva
(Návrh integrovaných projektových balíkov IUS PSK na roky 2021-2027, Schválenie Vstupnej správy IUS PSK na roky 2021-2027, Informácia o navrhovanej zmene Štatútu a Rokovacieho poriadku Rady partnerstva PSK)

16.10.2020 do 15.1.2021

- Dotazníkový prieskum pre obce, mestá a socioekonomických partnerov v kraji a zber projektových zámerov na programové obdobie 2021-2027 (<https://www.po->

kraj.sk/sk/samosprava/vyzvy-granty/programove-obdobie-2021-2027/uzitocne-linky-dokumenty/)

29.1.2021

- Pripomienkovanie vízie, priorít, hlavného cieľa a špecifických cieľov navrhovanej IÚS PSK na roky 2021-2027

4.5.2021

- 3.zasadnutie Rady Partnerstva
(Dodatok č. 1 k Štatútu Rady partnerstva PSK 5. Dodatok č. 1 k Rokovaciemu poriadku Rady partnerstva PSK 6. Informatívna správa o postupe prác na PHRSR PSK 2021 – 2030 7. Integrovaný prístup na príklade Polonín – Procesný model spolupráce pri integrovaných projektových balíkoch v PSK v programovom období 2021 – 2027 8. Participatívny proces prípravy IUS – zhodnotenie výsledkov analýz z dotazníkového prieskumu a projektových zámerov v rámci prípravy programového obdobia 2021 – 2027 v PSK)

12.05.2021

- 3.zasadnutie Kooperačných rád SPR Horný Zemplín, Šariš, Spiš

13.10.2021

- Úvodná konferencia členov pracovných skupín v rámci programového obdobia 2021 – 2027 v PSK, ktorej cieľom bolo informovať o stave prípravy programového obdobia 2021 – 2027 na Slovensku a v PSK, predstaviť model nastavenia práce pracovných skupín a oboznámiť s dátovou základňou a nástrojmi ktoré slúžia v rámci prípravy programového obdobia 2021 – 2027 pre strategické plánovanie a manažovanie územia v PSK

21.10.2021:

- 4. zasadnutie Rady partnerstva
(Informatívna správa o návrhu implementačného mechanizmu integrovaných územných investícií, Informatívna správa o postupe prác na PHRSR PSK 2021 – 2030, Model nastavenia práce pracovných skupín v rámci prípravy programového obdobia 2021 -2027 PSK, Dátové základne a nástroje pre prípravu programového obdobia v PSK, Participatívny proces prípravy IUS – Zhodnotenie výsledkov analýz z dotazníkového prieskumu a projektových zámerov v rámci prípravy programového obdobia 2021- 2027 v PSK – 2. časť)

27.10.2021

- 4.zasadnutie kooperačných rád SPR Horný Zemplín, Šariš, Spiš

23.11.2021:

- Výročná konferencia pre socio-ekonomických partnerov

2/2022

- Začiatok spolupráce s pracovnou skupinou pre tvorbu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK (PHRSR PSK). Od februára do marca 2022 prebehlo pripomienkovanie analytickej časti PHRSR PSK 2021-2030, SWOT analýzy a STROMU problémov jednotlivých tematických oblastí. Proces pripomienkovania prebiehal online formou

4/2022

- Vyhodnotenia pripomienok a rozporové konanie s predkladateľmi pripomienok k analytickej časti PHRSR PSK, SWOT analýze a STROMU problémov

6/2022 – 7/2022

- Stanovenie strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR PSK 2021 - 2030 až po fázu návrhu vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov

7/2022

- Verifikácia priorít, strategických a špecifických cieľov PHRSR PSK 2021-2030 členmi pracovnej skupiny pre tvorbu PHRSR PSK prostredníctvom online dotazníka

8/2022

- Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR PSK 2021 - 2030

20.-21.9.2022

- Zasadnutie členov pracovnej skupiny k pripomienkovaniu a finalizácii strategickkej, programovej, finančnej a realizačnej časti PHRSR PSK 2021-2030
- Prerokovanie PHRSR PSK v jednotlivých komisiách Zastupiteľstva PSK a zverejnenie dokumentu na www.vucpo.sk
- Výber členov pracovnej skupiny pre tvorbu integrovaných projektových balíkov (IPB)

17.10.2022

- Schválenie návrhu PHRSR PSK 2021 - 2030 v Zastupiteľstve PSK

2022-2023

- Vypracovanie správy o hodnotení strategického dokumentu - Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030“ podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Tabuľka 2 Podrobný harmonogram prípravy a spracovania PHRSR PSK 2021-2030

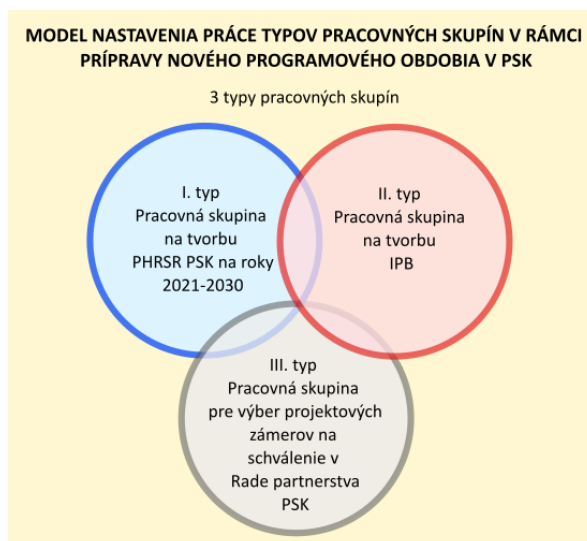
Rok	2020				2021												2022											
Mesiac	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X		
Kreovanie Rady partnerstva PSK a Kooperačných rád SPR a UMR	X																											
1.zasadnutie Rady Partnerstva a Kooperačných rád SPR			X																									
2.zasadnutie Rady Partnerstva a Kooperačných rád SPR				X																								
Dotazníkový prieskum pre obce, mestá a socioekonomických partnerov v kraji a zber projektových zámerov		X	X	X	X																							
Pripomienkovanie vízie, priorít, hlavného cieľa a špecifických cieľov navrhovanej IÚS PSK 2021-2027					X	X																						
3.zasadnutie Rady Partnerstva a Kooperačných rád									X																			
4. zasadnutie Rady partnerstva a Kooperačných rád SPR														X														
Spracovanie analytickej časti dokumentu												X	X	X	X	X	X											

Participatívna tvorba PHRSR PSK

Na základe metodiky, no najmä na základe niekoľkoročných skúseností s kreovaním a následnou implementáciou jednotlivých komponentov v rámci Iniciatívy CURI v PSK boli identifikované tri typy pracovných skupín, konkrétne:

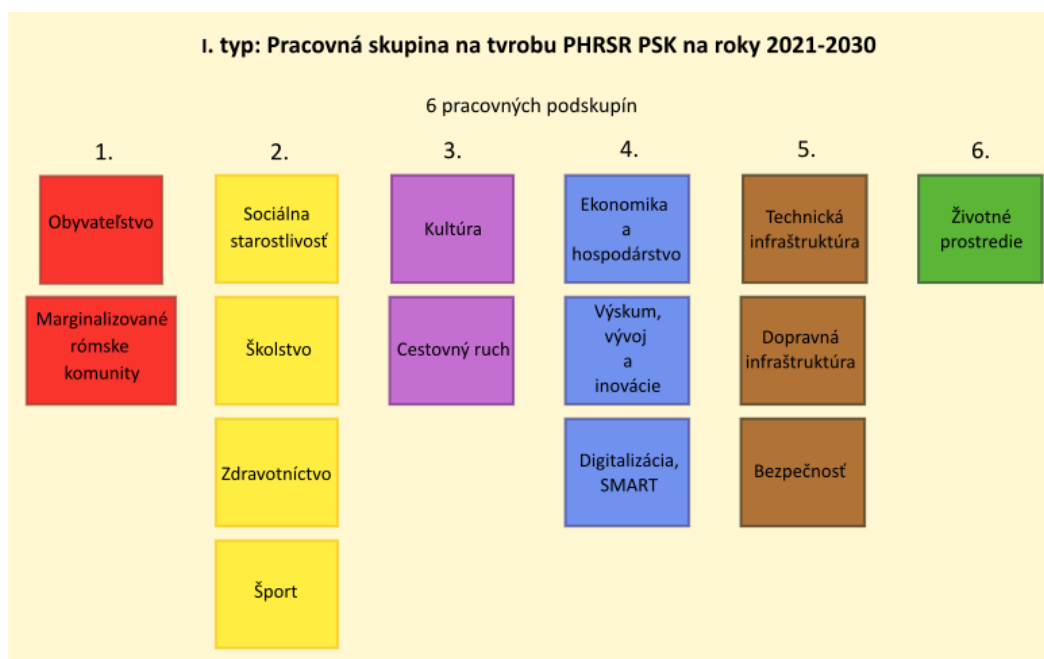
- I. pracovná skupina na tvorbu PHRSR PSK 2021-2030,
- II. pracovná skupina na tvorbu integrovaných projektových balíkov,
- III. pracovná skupina pre výber projektových zámerov na schválenie v Rade partnerstva PSK.

Obrázok 1 Model nastavenia práce typov pracovných skupín v rámci nového programového obdobia 2021-2027 v PSK

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 2 Tematické zloženie I. pracovnej skupiny na tvorbu PHRSR PSK na roky 2021-2030

Zdroj: vlastné spracovanie

Jednotlivé typy pracovných skupín sa od seba odlišujú počtom členov, rozličným začiatkom realizácie a dĺžkou realizácie prác a vykonávanými činnosťami. Všetci členovia budú mať možnosť pracovať na vzájomne previazaných aktivitách, a to na tvorbe PHRSR PSK 2021-2030, na tvorbe Integrovaných projektových balíkov v PSK a pri navrhovaní výberu projektových zámerov na schválenie v Rade partnerstva PSK. Pri práci pracovných skupín sú využívané alternatívne spôsoby práce a komunikácie ako dotazníky, online stretnutia a inovácie nástroje ako Geoportál (tematické mapy a inteligentné grafické prehľady - dashboardy).

Vzhľadom k situácii súvisiacej s pandemiou Covid19 bola spolupráca s členmi pracovných skupín realizovaná najmä prostredníctvom online nástrojov.

A.1 ZÁKLADNÉ POJMY

Akčný plán je súbor plánovaných projektov a aktivít, prostredníctvom ktorých majú byť naplnené ciele stratégie, akčný plán môže byť súčasťou stratégie (alebo jej implementačného dokumentu), alebo sa môže jednať o samostatný dokument na tieto dokumenty nadväzujúci.

Analýza je rozkladanie, rozčlenenie predmetu alebo javu na jeho jednotlivé jednoduché časti, rozbor. Je to vedecká metóda ktorú môžeme charakterizovať ako proces myšlienkového rozčleňovania skúmaného problému na jednotlivé časti, prvky, znaky, protiklady a ich skúmanie s cieľom odhaliť ich podstatu, úlohou analýzy je vyčleniť z celej masy faktov a súvislostí tie hlavné, podstatné, nutné, ktoré môžu osvetliť príčiny vzniku a priebehu skúmanej udalosti, jej podstatu.

Cieľová skupina - z hľadiska nastavenia stratégie (jej cieľov a opatrení) sa jedná o osobu, skupinu osôb alebo inštitúcie, na ktoré bude mať realizácia stratégie zamýšľaný dopad, z hľadiska komunikácie sa jedná o osobu, skupinu osôb alebo inštitúcie, ktoré môžu alebo by mali byť (rôznymi prostriedkami, nástrojmi a v rôznej intenzite) informované o priebehu, výstupoch a výsledkoch tvorby stratégie, cieľová skupina z hľadiska nastavenia stratégie nemusí byť cieľovou skupinou z hľadiska komunikácie a naopak

Implementácia je realizácia opatrení (programov, projektov, aktivít a pod.) a plnenie cieľov stanovených strategickým dokumentom.

Integrovaný investičný balík - súbor vzájomne prepojených a súvisiacich projektov, ktorého realizácia ako celku je potrebná pre naplnenie niektorej z priorit IÚS. Jadrom integrovaného projektového balíčka je spravidla kľúčový projekt IÚI, ktorého efekt je podporený doplnkovými projektmi. Integrovaný investičný balíček je financovaný komplementárne aj z iných zdrojov ako fondov EÚ, implementovaných napríklad v rámci Plánu obnovy a odolnosti, Plánu spravodlivej transformácie alebo Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ 2023 – 2027.

Integrované územné investície sú jedným z kľúčových nástrojov implementácie IÚS prostredníctvom zdroja Európskeho fondu regionálneho rozvoja v programovom období 2021-2027. IÚI vzniká prepojením minimálne jedného kľúčového projektu s jedným doplnkovým projektom, ktoré sú identifikované v projektovom zásobníku IÚS. Podľa článku 30 Všeobecného nariadenia EÚ *sú IÚI realizované prostredníctvom podpory z jedného alebo viacerých fondov, jedného alebo viacerých programov alebo z viac ako jednej priority toho istého programu*. Projektové aktivity IÚI a ich logická väzba je identifikovaná vo formulári projektového zámeru IÚI.

Integrované územné investície sú kľúčovým nástrojom implementácie IÚS. IÚI je treba v rámci PHRSR/IÚS spracovať ako podmnožinu programovej časti ktorá pokrýva oblasti a typy aktivít oprávnených v Programe Slovensko a v implementačnej kompetencii Rady partnerstva alebo Kooperačnej rady UMR.

Integrovaná územná stratégia udržateľného mestského rozvoja je nástrojom na podporu mobilizácie rozvojového potenciálu a riešenia spoločných problémov jadrového mesta a jeho zadaného mestského funkčného územia. IÚS UMR vychádza z analytickej, strategickej a programovej časti PHRSR jadrového mesta a PHRSR okolitých obcí, vypracovaných v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi a prerokovaných podľa zákona o regionálnom rozvoji, pričom predstavuje spoločnú realizačnú a finančnú časť stratégie rozvoja územia UMR, oprávnenú pre podporu zo zdrojov fondov EÚ. IÚS UMR môže byť súčasťou IÚS príslušného samosprávneho kraja.

Integrované územné stratégie predstavujú podmnožinu PHRSR, ako komplexných rozvojových stratégií územia integrujúcich všetky aspekty rozvoja v území a rozvojové aktivity. IÚS vychádzajú z analytickej, strategickej a programovej časti PHRSR samosprávnych krajov alebo dotknutých obcí v území UMR, vypracovaných v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi a prerokovaných podľa Zákona o regionálnom rozvoji. IÚS sú základným strategickým nástrojom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného nástrojmi územnej implementácie fondov EÚ, ako sú integrované územné investície. IÚS je definovaná v článku 29 Všeobecného nariadenia EÚ. Integrované územné stratégie samosprávnych krajov zohľadňujú ciele definované v stratégiách udržateľného mestského rozvoja.

Kľúčová aktivita je aktivita strategického významu, ktorá rozhodujúcim spôsobom prispieva k plneniu cieľov IÚS a sú na ňu naviazané doplnkové aktivity IÚI, ktorých realizácia by bez kľúčovej aktivity negenerovala žiadaný efekt.

Opatrenie je nástroj implementácie stratégie, prostredníctvom ktorého sú napĺňané jednotlivé ciele, opatrenie môže mať podobu legislatívnych zmien, programov alebo projektov, investícií a finančných nástrojov, poskytovania informácií, vzdelávania a podobne.

Plánovanie je zostavovanie, tvorba plánu, stanovuje základné smery a ciele ďalšieho rozvoja v určitej oblasti a súčasne definuje rámcové opatrenia, ktoré sú určené k realizácii v dlhodobom časovom horizonte. Plánovanie je možné definovať ako stanovenie hlavných cieľov, formulovanie, zhodnotenie a výber vhodných postupov, stratégií a taktík, ale aj iných činností, ktoré umožňujú dosahovanie stanovených cieľov, z časového hľadiska rozdeľujeme plánovanie na krátkodobé – do 1 roka (operatívne plány), strednodobé – 1 až 5 rokov (taktické plány) a dlhodobé – nad 5 rokov (strategické plány), podstatou plánovania je prostredníctvom čiastkových strednodobých a dlhodobých cieľov dosiahnuť hlavné, t.j. dlhodobé ciele.

Problém označuje také podmienky, situáciu alebo stav, ktoré sú nechcené, nežiaduce alebo nevyriešené, problém zvyčajne vyžaduje nejaké riešenie, v takom prípade je nutné pochopiť najdôležitejšie aspekty daného stavu, lebo len tak možno nájsť spôsob riešenia problému.

Program je súhrn aktivít (prác, činností, dodávok) vykonávaných na splnenie zámerov a cieľov, môže byť časovo ohraničený a časovo neohraničený, časovo ohraničený program má určený počiatočný a koncový dátum realizácie, obsahuje všetky úrovne štruktúry programu časovo ohraničené, časovo neohraničený program nemá určený rok skončenia, môže mať podprogramy, projekty a prvky časovo ohraničené, ak niektorá z týchto úrovní je časovo ohraničená, potom všetky úrovne pod ňou sú časovo ohraničené, program obsahuje podprogramy, projekty a prvky, zámery, ciele a merateľné ukazovatele, každý program a časť programu má priradený stručný, výstižný názov. Program je súbor plánovaných projektov, ktoré sú koordinovane riadené a realizované s cieľom dosiahnuť ciele v stanovenej oblasti stratégie, program môže mať podobný charakter ako akčný plán, rozdiel je predovšetkým v časovom horizonte ich realizácie (akčný plán má skôr krátkodobý horizont realizácie, program strednodobý až dlhodobý horizont realizácie).

Projektová aktivita je základný prvok (najnižšej úrovne) v rámci IÚI. Pozostáva z konkrétnych činností, ktoré sú merateľné. Aktivita môže byť kľúčová alebo doplnková. Súbor projektových aktivít jedného žiadateľa spadajúcej do vecnej gescii jedného SO je predmetom jednej ŽoNFP. Charakter takéhoto súboru aktivít sa dá chápať ako príklad jedného projektu v rámci dopytového mechanizmu v programovom období 2014-2020 – napríklad budovanie cyklotrasy, modernizácia cesty, rekonštrukcia zelenej strechy atď. Projektové aktivity identifikované pre IÚS sa zaraďujú do projektového zásobníka.

Projektový zámer IÚI – je súhrn informácií o všetkých projektových aktivitách IÚI prispievajúcich k naplneniu minimálne 2 špecifických cieľov politiky súdržnosti EÚ, identifikovaných v projektovom zásobníku IÚS, ktoré žiadateľ navrhuje na koordinovanú realizáciu prostredníctvom IÚI. Schválený projektový zámer IÚI príslušnou územnou kooperačnou štruktúrou je následne spracovaný do žiadosti o nenávratný finančný príspevok. Definovanie projektového zámeru IÚI je základným krokom pre schválenie financovania IÚI prostredníctvom poskytnutia príspevku z fondov EÚ v programovom období 2021-2027. Projektový zámer IÚI schvaľuje príslušná Rada partnerstva alebo Kooperačná rada UMR, pričom musí prispievať k naplneniu priorít a cieľov IÚS.

Projektový zásobník je súčasťou IÚS. Obsahuje navrhované kľúčové ako aj doplnkové projektové aktivity. Tento zoznam je možné počas implementácie IÚS rozšíriť na základe návrhu sociálno-ekonomických partnerov v súlade so schválenou a platnou IÚS. Projektové aktivity uvedené v zásobníku musia byť plne v súlade s regionálnymi a miestnymi sektorovými stratégiami a plánmi (napr. Plán udržateľnej mobility). V prípade, že aktivita nie je súčasťou príslušnej sektorovej stratégie či plánu, resp. nie je v súlade s jej smerovaním, je potrebné iniciovať aktualizáciu predmetného strategického dokumentu do začatia fyzickej realizácie schválenej žiadosti o NFP.

Stratégia je teória alebo prax riadenia sa súperov pri vykonávaní istých operácií, stratégia sa uplatňuje v mnohých oboroch ľudskej činnosti. Predstavuje dlhodobý plán vytvorený na dosiahnutie strategického cieľa, alebo viacerých cieľov, je jedným z výstupov strategického riadenia, v hospodárskej

praxi ide spravidla o formalizovaný dokument, ktorý obsahuje popis misie organizácie, jej vízie a strategických cieľov a harmonogram ich realizácie.

Strategicko-plánovacie regióny (ďalej ako „SPR“) sú územia, pre ktoré môžu byť v rámci PHRSR VÚC definované špecifické územné stratégie, resp. strategické ciele. SPR (ako čiastkové územné jednotky pre plánovanie na subregionálnej úrovni), môžu byť chápané ako skupiny obcí pre potreby podpory regionálneho rozvoja⁸. Na Slovensku SPR je možné zároveň chápať aj ako územie v rozsahu okresu alebo skupiny okresov, ktoré sú územne blízke a majú spoločné špecifické danosti a potenciál (napr. zdroje, kultúru a históriu), záujmy, výzvy, problémy, či podmienky rozvoja. Takto chápané SPR sú vhodné aj pre definovanie integrovaných územných stratégií v kontexte prípravy investičných stratégií a projektov s podporou štrukturálnych fondov.

Strategický cieľ je popis budúceho stavu v jednotlivých čiastkových oblastiach riešeného problému, prostredníctvom ktorého bude naplnený globálny cieľ, jedná sa o súhrn výsledkov a vplyvu špecifických cieľov, každý strategický cieľ sa vzťahuje k určitej časti stratégie, k naplneniu strategických cieľov by malo dôjsť na konci realizácie stratégie, prípadne v krátkodobom až strednodobom horizonte.

Strategický dokument je akýkoľvek dokument stanovujúci víziu, ciele alebo opatrenia v stanovenej oblasti, strategickým dokumentom môže byť stratégia, koncepcia, akčný plán a podobne.

Strategický plán je základným produktom strategického plánovania a riadenia, pre jeho vypracovanie neexistuje univerzálny návod, vo svojej podstate by mal obsahovať analýzu súčasného stavu spoločnosti a určenie vízie a poslania, naformulovanie zámerov a cieľov, ktoré prispievajú k ich dosiahnutiu, stratégie, úlohy, činnosti a aktivity, ktoré spoločnosť vyvinie, merateľné ukazovatele plnenia stanovených cieľov. Strategický plán je synonymom verejnej stratégie, tento pojem sa zvyčajne používa vo vzťahu k rozvoju územia (napr. strategický plán rozvoja mesta, kraja). Je to dokument, ktorý predstavuje východiskový rámec o využití disponibilných zdrojov, ide o súbor postupných a konkrétnych krokov, ktoré povedú k zlepšeniu sociálno-ekonomického prostredia, strategický plán na akejkoľvek hierarchickej úrovni riadenia verejného sektora musí obsahovať základné atribúty ako: 1. definovaný cieľ, resp. ciele (čo sa má dosiahnuť), 2. spôsoby ako ciele dosiahnuť (nástroje, projekty, programy), 3. zabezpečenie zdrojmi (finančnými, ľudskými, atď.), 4. realizačná infraštruktúra strategického plánu (materiálna, inštitucionálna, atď.), vo všeobecnej rovine sa strategický plán skladá z analytickej časti (analýza riešeného problému), syntetickej časti (syntéza získaných výsledkov z analýzy, definovanie vízie a cieľov), návrhovej časti (formulácia konkrétnych krokov, ktoré povedú k naplneniu vízie a cieľov), realizačnej (implementačnej) časti (stanovenie konkrétnych projektov a programov).

Špecifický cieľ sa vzťahuje k danému strategickému cieľu, k naplneniu špecifických cieľov dochádza v nadväznosti na realizáciu konkrétnych aktivít v priebehu realizácie stratégie, na konci realizácie stratégie sú naplnené všetky špecifické ciele.

Udržateľnosť je posúdenie perspektívnosti pôsobenia očakávaných kladných zmien vyplývajúcich z realizácie programu alebo jeho častí po ich ukončení (či sa očakávané kladné zmeny nestanú zastaranými v krátkom časovom období).

Územie udržateľného mestského rozvoja je územie jadrového mesta a obcí jeho zázemia, v ktorom prebiehajú intenzívne interakcie, medzi komunálna spolupráca a implementácia spoločnej stratégie UMR, ktorá zabezpečuje efektívne využitie rozvojového potenciálu a riešenie problémov vo funkčne prepojenom území. Územia udržateľného mestského rozvoja boli zadefinované na základe ťažísk osídlenia 1. a 2. kategórie podľa Koncepcie územného rozvoja Slovenska z roku 2011.

Územná spolupráca je podľa Zákona o regionálnom rozvoji spolupôsobenie sociálno-ekonomických partnerov pri zvyšovaní úrovne hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja v nadväznosti na územie regiónu.

Vízia je to ucelená predstava o konečnom cieľovom stave spoločnosti, organizácie a podobne (v dlhodobom horizonte) s ohľadom na vývojové trendy, príležitosti, ohrozenia a rámcové možné realizačné spôsoby, je to predstava žiaduceho budúceho cieľového stavu a má podobu jednoduchého popisu jeho podoby a ideálneho stavu, ktorého chce organizácia svojou stratégiou dosiahnuť. Vízia je popis žiaduceho budúceho stavu, ktorý chceme prostredníctvom realizácie stratégie dosiahnuť, jedná sa o vplyv naplnenia globálneho cieľa, vzťahuje sa na stratégiu ako celok, k naplneniu vízie by malo

dôjsť v strednodobom alebo dlhodobom horizonte (čo nemusí byť bezprostredne po ukončení realizácie stratégie).

Žiadosť o NFP je základným dokumentom pre získanie príspevku z fondov EÚ 2021-2027. Žiadosť o NFP môže predložiť žiadateľ riadiacemu orgánu Programu Slovensko (alebo poverenému sprostredkovateľskému orgánu) výlučne na základe schváleného projektového zámeru IÚI.

A.2 INŠTITUCIONÁLNE VÝCHODISKÁ

Legislatívne východiská pre tvorbu a obsah PHRSR PSK

- Obsah a základné prístupy k tvorbe programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) vyššieho územného celku upravuje **Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja** v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).
- PHRSR podlieha Smernici 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (ďalej Smernica SEA) a **Zákonu č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie**.
- Integrovanú územnú stratégiu (IÚS) ako strategický nástroj pre integrovaný územný rozvoj podporovaný územnou implementáciou fondov EÚ integrovanými územnými investíciami definuje **článok 29 Všeobecného nariadenia EÚ**.

Nadradené strategické dokumenty vo vzťahu k PHRSR PSK

PHRSR PSK vychádza z rámcov nadradených plánovacích dokumentov a plánov a zámerov rozvoja aktérov regionálneho rozvoja v zmysle princípu subsidiarity.

Nadnárodné dokumenty

- Agenda OSN pre udržateľný rozvoj 2030 (Agenda 2030)

Dokumenty SR

- Návrh národných priorít implementácie Agendy 2030
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 (Národná stratégia regionálneho rozvoja)
- Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027
- Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030
- Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska (skrátene KURS)
- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR 2021 – 2027 (SK RIS3 2021+)
- Koncepcia inteligentného priemyslu pre Slovensko a jej akčný plán
- Podpora inovatívnych riešení v slovenských mestách
- Koncepcia mestského rozvoja SR do roku 2030
- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 - Fáza II
- Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike
- Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030
- Národný program rozvoja vzdelávania - Kvalitné a dostupné vzdelanie pre Slovensko, NPRVV 2018 – 2027
- Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 - 2030

Kľúčové regionálne dokumenty

- Územný plán vyššieho územného celku Prešovský kraj v znení ďalších zmien a doplnkov
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2014-2020

Ďalšie regionálne dokumenty

- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v územnej pôsobnosti PSK na školský rok 2021/2022, Úrad Prešovského samosprávneho kraja, Odbor školstva, školský rok 2021/2022
- Stratégia PSK pre mládež na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025, Úrad Prešovského samosprávneho kraja, Odbor školstva, obdobie 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025
- Stratégia výchovy a vzdelávania v Prešovskom samosprávnom kraji na roky 2017 – 2022, Úrad Prešovského samosprávneho kraja, Odbor školstva, obdobie 2017 - 2022
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji na roky 2020 – 2025, Úrad Prešovského samosprávneho kraja, Odbor sociálnych vecí a rodiny, obdobie 2020 - 2025
- Quo vadis, Romale? Rómske komunity na území Prešovského samosprávneho kraja, Úrad Prešovského samosprávneho kraja, Odbor strategického rozvoja a projektového riadenia 6.
- Plán udržateľnej mobility, Prešovský samosprávny kraj, 2021
- Ďalšie sektorové koncepcné dokumenty SR a VÚC Prešov

Kompetencie v rámci schvaľovania PHRSR PSK a IÚS PSK

- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK (PHRSR)** schvaľuje zastupiteľstvo VÚC PSK v zmysle zákona č.539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.
- **Integrovanú územnú stratégiu** ako časť PHRSR schvaľuje Rada partnerstva v zmysle zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Charakter časti PHRSR sa zmení na IÚS a umožní Rade partnerstva využiť implementačný mechanizmus integrovaných územných investícií mimo dopytového mechanizmu implementácie fondov EÚ.

A.3 OBSAHOVÉ VÝCHODISKÁ

Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR

Hlavnými impulzmi spracovania Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK (PHRSR PSK) sú:

- Legislatívna povinnosť (zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov)
- Programové obdobie EÚ (2021-2027) a s tým spojené nové priority rozvoja v EÚ, vrátane uplatňovania nových prístupov k regionálnemu rozvoju v rámci SR,
- Nové výzvy a problémy, ktoré prinášajú zmeny na trhu práce; zavádzanie nových technológií a pod.,
- Budovanie partnerského prístupu a potreba spoločných riešení v rámci územnej spolupráce,
- Nová situácia v európskych ekonomikách v spojitosti s COVID-19,

- Konflikt na Ukrajine, meníaca sa geopolitická situácia, ktorá vo výraznej miere ohrozuje mier, bezpečnosť, hospodársky a sociálny rozvoj v EÚ,
- Prebiehajúca iniciatíva Catching-up Regions.

Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúrácie stratégie PHRSR

PHRSR PSK sa vypracúva pre administratívne územie Prešovského samosprávneho kraja, ktoré zahŕňa 665 obcí, z toho 23 so štatútom mesta a 13 okresov:

Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Medzilaborce, Poprad, Prešov, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou

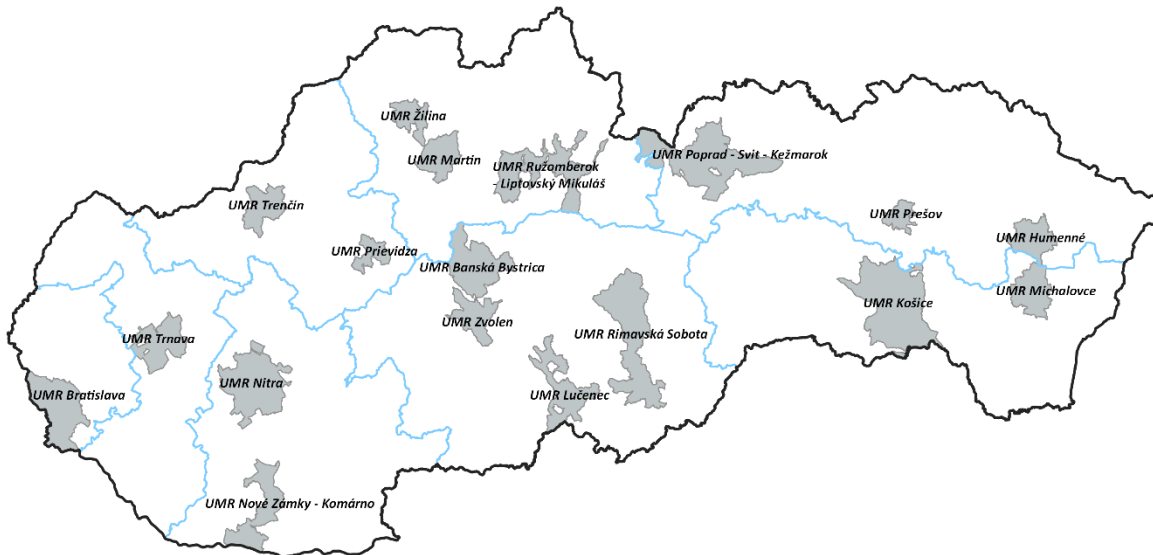
ktoré je zároveň vymedzené strategicko-plánovacími regiónmi:

- **SPR Spiš** - okresy Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa a Levoča,
- **SPR Šariš** - okresy Prešov, Sabinov, Bardejov a Svidník,
- **SPR Horný Zemplín** – okresy Humenné, Vranov nad Topľou, Stropkov, Medzilaborce a Snina,

a územiaми udržateľného mestského rozvoja UMR:

- **UMR Prešov,**
- **UMR Humenné,**
- **UMR Poprad – Svit – Kežmarok.**

Obrázok 3 Prehľad území udržateľného mestského rozvoja UMR v SR

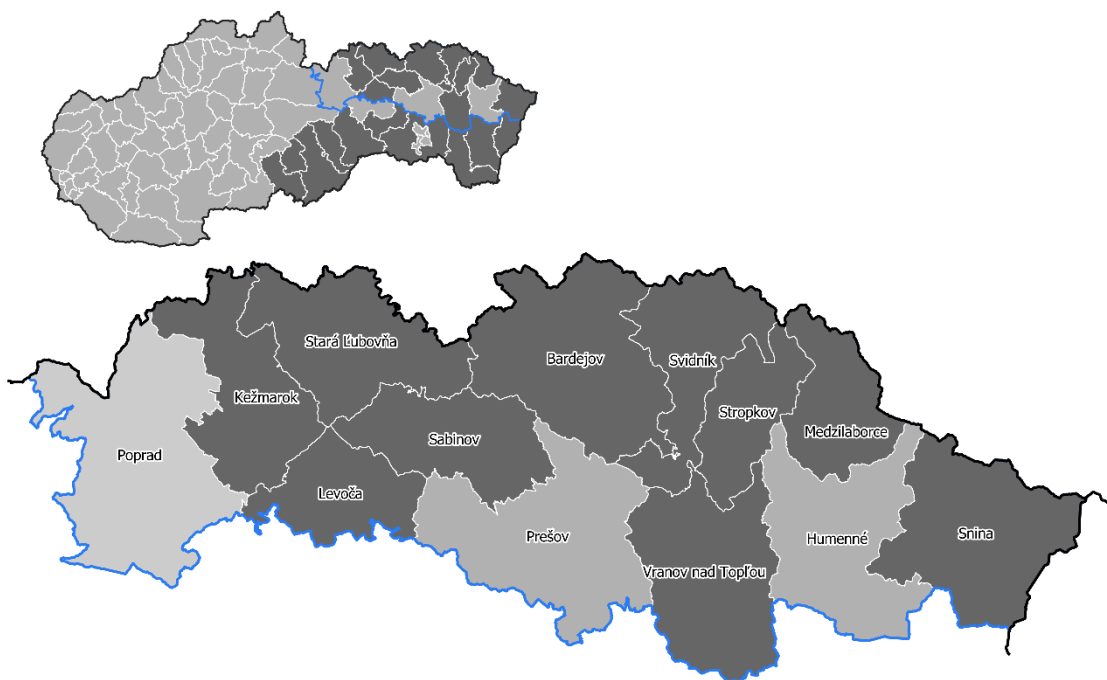

Zdroj: vlastné spracovanie

Prešovský samosprávny kraj v zmysle svojich kompetencií a v súlade so zákonom č. 336/2015 Z.z. o podpore najmenej rozvinutých okresov /NRO/ a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa zvlášť zaoberá rozvojom 10-tich NRO z celkového počtu 21 okresov v rámci SR.

- **Kežmarok, Stará Ľubovňa, Levoča** / SPR – Spiš/
- **Sabinov, Svidník, Bardejov** /SPR – Šariš/
- **Vranov nad Topľou, Stropkov, Medzilaborce, Snina** /SPR – Horný Zemplín/

Obrázok 4 Prehľad najmenej rozvinutých okresov NRO v SR

Zdroj: vlastné spracovanie

A.4 SYSTÉM STRATEGICKÉHO PLÁNOVANIA A MANAŽOVANIA ÚZEMIA PREŠOVSKÉHO KRAJA V PROGRAMOVOM OBDOBÍ 2021 – 2030

Vláda Slovenskej republiky dňa 12. marca 2019 zriadila Radu vlády Slovenskej republiky pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 (Rada vlády SR), ktorá koordinuje prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027. Veľkou zmenou pri príprave Partnerskej dohody SR a programov SR na roky 2021 - 2027 je zmena princípu poskytovania príspevkov (z pôvodného zhora nadol) na **zdola nahor**, z čoho vyplýva **väčšia zodpovednosť územnej (krajskej) samosprávy pri vytváraní integrovaných územných stratégií (IÚS) a zásobníka projektov**. Aj keď tento proces participácie a partnerstva medzi centrálnou štátnou správou a aktérmi v území (napr. samosprávnymi krajinami) nie je dokonale rozbehnutý a bezproblémový, v každom prípade je pozitívnym štartovacím krokom v procese. Prenesením kompetencií zdola nahor vystala potreba pristupovať k strategickému plánovaniu a manažovaniu územia zo strany krajskej samosprávy o to zodpovednejšie. Okrem prípravy strategického dokumentu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030, a z toho následnej Integrovannej územnej stratégie, sa realizuje viacero podporných aktivít. Konkrétne sa nastavuje systém zberu, uchovávaní, hodnotenia a sprístupňovania údajov pre rozhodovanie na základe relevantných dát v reálnom čase a ďalšie systematické budovanie kapacít tohto systému:

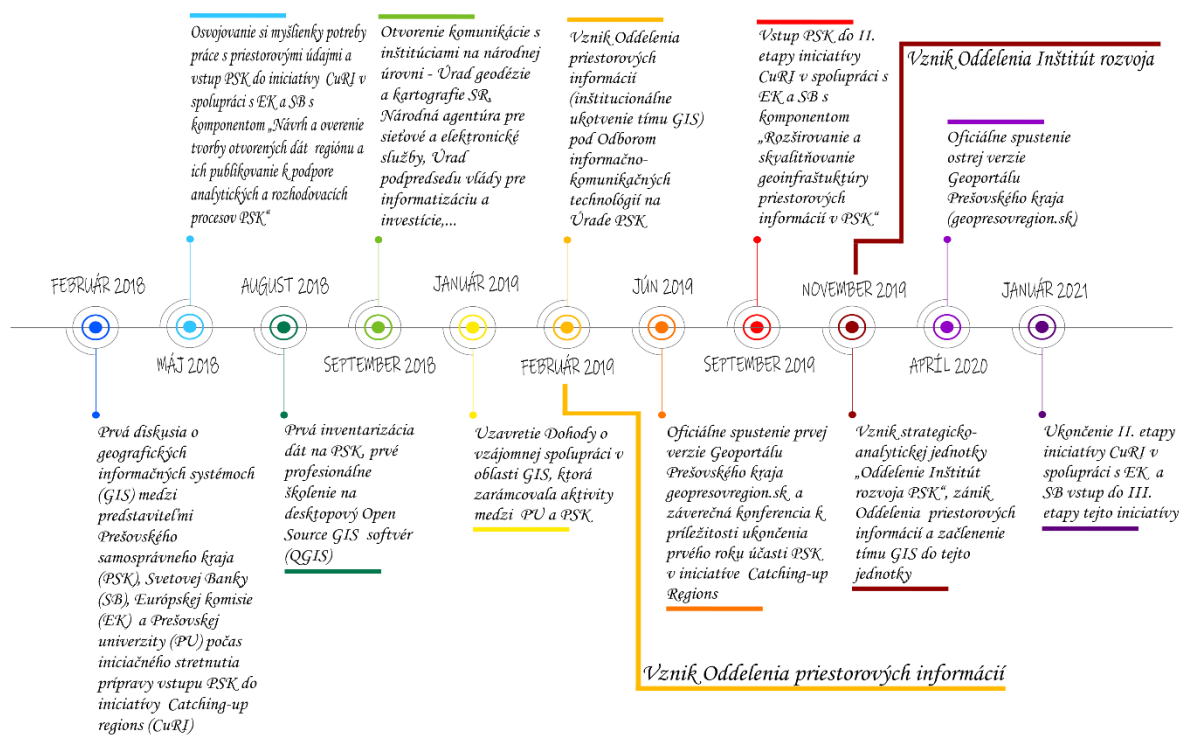
1. **Inštitút rozvoja na Úrade PSK**
2. **Geoportál PSK**
3. **RISK - Aplikácia pre zber projektových zámerov a komunikáciu.**

Inštitút rozvoja v rámci Odboru strategického rozvoja Úradu Prešovského samosprávneho kraja (PSK) využíva pri príprave nového programového obdobia 2021-2027 **moderné nástroje pre vizualizáciu dát**.

V snahe čo najlepšie identifikovať problémy, ako aj investičné zámery jednotlivých častí regiónu s dôrazom na transparentnosť pripravili analytici Ú PSK prehľadnú **tematickú mapu** zverejnenú na **Geoportáli Prešovského kraja**, postavenú nad dátami zozbieranými od zástupcov miest, obcí, ale aj národných inštitúcií, ktorá priestorovo vizualizuje všetky potrebné informácie (výsledky dotazníkových prieskumov, demografické a ekonomické štatistiky, projektové zámery) súvisiace s prípravou nového programového obdobia.

Platforma **Geoinfraštruktúra Prešovského kraja** bola vytvorená ako súčasť iniciatívy Catching-up Regions (Dobiehajúce regióny) za podpory Európskej Komisie, Svetovej banky a Úradu podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu Slovenskej republiky, kde **Prešovský samosprávny kraj** v spolupráci s **Prešovskou univerzitou v Prešove** sa spoločne podieľajú na aktivitách smerujúcich k tvorbe regionálnej infraštruktúry priestorových informácií. Riešenie je postavené na budovaní komplexnej databázy kvalitných a aktuálnych otvorených údajov (Open Data). Cieľom platformy je prinášať kvalitné poznanie regiónu, efektívnu výmenu informácií medzi inštitúciami a ľahké sprostredkovanie dôležitých informácií verejnosti, samosprávam, akademickému či súkromnému sektoru.

Obrázok 5 Významné míľniky geoportálu PSK *geopresovregion.sk*

Zdroj: vlastné spracovanie

PSK zaevidovala v období rokov 2020-2021 zo strany miestnych samospráv 5 176 projektových zámerov, ktorých detailný prehľad po strategicko-plánovacích regiónoch (SPR), okresoch, mestách, či oblastiach je dostupný okrem tematickej mapy aj prostredníctvom PowerBI dashboardu (aplikácie), v podobe „surových dát“ v **Dátovom katalógu** na Geoportáli Prešovského kraja, ale aj ako **zoznam na webovom sídle PSK**.

Na základe dát zozbieraných z územia (projektové zámery, dotazníky) bolo vytvorených niekoľko výstupov, ktoré sú spracované inovatívnymi metódami a prezentované inovatívnymi nástrojmi:

- **Tematická mapa** – výsledky dotazníkových prieskumov
<https://geopresovregion.sk/mviewer/?lang=sk&config=apps/dotazniky.xml>

- **Power BI Dashboard (aplikácia)** – projektové zábery miest a obcí
<https://geopresovregion.sk/home/2021/09/20/projektove-zamery-miest-a-obci/>
- **Databáza projektových zámerov** – údaje v prehľadnej forme tabuľky <https://www.pokraj.sk/sk/samosprava/vyzvy-granty/programove-obdobie-2021-2027/zber-udajov-pz/projektove-zamery-obci.html>

Tieto inovatívne výstupy a nástroje slúžili PSK pri nastavovaní programového obdobia 2021 - 2027, konkrétne pri správnom strategickom plánovaní a manažovaní územia.

Prešovský samosprávny kraj pre potreby integrálneho rozvoja kraja pripravuje Aplikáciu pre zber projektových zámerov a komunikáciu (**RISK**). Tento modulárny softvérový nástroj, testovaný od septembra 2022, umožní efektívnejší zber dát a ich vyhodnocovanie najmä pre potreby tvorby integrovaných rozvojových zámerov a integrovaných projektových balíčkov. Znamená to, že potreby územia budú zbierané a manažované ešte efektívnejšie.

Aplikácia pre zber a vyhodnocovanie projektových zámerov (**RISK**) má za cieľ zlepšiť manažovanie agendy súvisiacej s regionálnym plánovaním v procese tvorby tzv. integrovaných územných stratégií. Umožňuje efektívnejší zber, evidenciu a spracovanie projektových zámerov. Cieľom je lepšie manažovať proces zberu údajov súvisiaci s tvorbou regionálnych stratégií v nadväznosti na prípravu nového programového obdobia 2021-2027. Týka sa projektov od obcí/miest a sociálno-ekonomických partnerov z územia kraja, ktoré prechádzajú procesom schvaľovania cez Radu partnerstva PSK. Zber projektových zámerov je realizovaný za účelom regionálneho plánovania a tvorby integrovaných územných stratégií.

A.5 ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie

Zákon č.121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie

Smernica 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie

Všeobecné nariadenie EÚ, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza, článok č.22-24

Územný plán vyššieho územného celku Prešovský kraj v znení ďalších zmien a doplnkov

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2014-2020

Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, programov rozvoj obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného SMART rozvoja

A.6 ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1: Harmonogram spracovania PHRSR PSK 2021-20230..... 4

Tabuľka 2 Podrobný harmonogram prípravy a spracovania PHRSR PSK 2021-2030..... 12

A.7 ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1 Model nastavenia práce typov pracovných skupín v rámci nového programového obdobia 2021-2027 v PSK..... 14

Obrázok 2 Tematické zloženie I. pracovnej skupiny na tvorbu PHRSR PSK na roky 2021-2030 14

Obrázok 3 Prehľad území udržateľného mestského rozvoja UMR v SR..... 20

Obrázok 4 Prehľad najmenej rozvinutých okresov NRO v SR 21

Obrázok 5 Významné míľniky geoportálu PSK geopresovregion.sk 22